

Бурчак Антон Юліанович, аспірант кафедри політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна
e-mail: antohatoha2@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-1902-1880>

СИМВОЛІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ КОНСТРУЮВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Досліджено особливості та характерні риси символічних технологій як ефективних інструментів конструювання політичної реальності. Розкрито їхні принципи дії та механізми впливу. Виявлено, що ці технології діють через повторення, емоційну привабливість та інтерпретаційну гнучкість, зміцнюючи легітимність та надихаючи на колективні дії в символічно-політичному просторі.

Ключові слова: політичні символи, політична влада, міфологізація, політичні технології, технологічний підхід, легітимізація, конструювання політичної реальності.

Постановка проблеми. Дослідження символічних технологій є важливим, оскільки політична реальність безперервно виробляється й інтерпретується мовою, образами, наративами та ритуалізованими діями. Політичне життя розгортається переважно на символічному рівні, де подія, акторам та умовам надаються значення, і саме ці значення – а не матеріальні умови як такі – забезпечують підтримку, легітимність, згоду, страх чи байдужість. Вивчення символічних технологій необхідне для розуміння, чому раціонально-політичні рішення так часто не породжують консенсусу, якщо вони не спираються на усталений у колективній свідомості символічний порядок. У сучасному політичному просторі, що постійно трансформується під тиском медіатизації, емоційної поляризації та криз легітимності, влада все менше покладається лише на інституційні механізми чи раціональні аргументи – вона все частіше вплітається в тканину символів, образів, міфів і ритуалів. Саме тому через символічні технології формуються не просто повідомлення, а цілісні смислові світи: політична реальність конструюється не як відображення об'єктивних фактів, а як ефективна ілюзія, яка переконує, сполучає, легітимує й підпорядковує. Та незважаючи на всеосяжність цього феномену, у політичній науці досі немає глибоко розробленої теоретичної парадигми, яка б системно

розкривала механізми трансформації символів у джерело влади, а символічну реальність – у форму політичного буття. Тому перед сучасною політичною теорією постає нагальне запитання: як саме символічні технології – від мови політичної метафори до різноманітних ритуалів влади – не просто впливають на суспільну свідомість, а активно творять ту саму реальність, у якій влада стає водночас неминучою, бажаною й незаперечною?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Символічна політична реальність є важливим об'єктом дослідження в сучасному науковому дискурсі. Одним із провідних дослідників використання символів для конструювання політичної реальності та керування нею є Мюррей Едельман, якому належать такі фундаментальні роботи, як «Символічне використання політики» [18], «Політика як символічна дія: масове збудження та заспокоєння» [17], «Конструювання політичного спектаклю» [16]. У 1967 р. Пітер Бергер і Томас Лукман у своїй книзі «Символічне конструювання реальності» заклали теоретичні засади соціального конструювання реальності, включаючи політичну, через інтерсуб'єктивні символи та мову [8]. Роберт Лейн у 1969 р. дослідив зв'язок між політичним мисленням, свідомістю й символічними формами, що формують політичне сприйняття реальності [20]. Роберт Кобб і Чарльз Елдер у 1973 р. обґрунтували поняття символічної політики, показуючи, як політичні символи використовуються для маніпуляції суспільною увагою та ідентичністю [10]. Деліса Бюрньє проаналізувала, як мова, символи та значення конструюють політичну реальність, підкреслюючи роль символічного в політичному дискурсі [9]. Абнер Коен розглядав символізм як ключовий механізм політичної комунікації, що зв'язує колективні емоції, ідентичності та владу [11]. Хаміде Багчечі дослідила, як церемонії, ритуали та символи легітимують конституційний процес, втілюючи народовладдя через культурні форми [6]. Реніта Колман і Крістіан Стаал Бруун Овергаард показали, як партійні символи, на відміну від національних, через емоції (гнів, тривога, ентузіазм) поглиблюють афективну поляризацію [12]. Роні Данцигер дослідив ритуалізоване підлабузництво як недемократичну символічну практику, що конструює авторитарний культ особистості навіть у демократичних режимах [13]. Емерсон Девід Девіа Асеведо проаналізував, як візуальна культура в соціальних мережах формує політичні наративи через стратегічне використання символів [14]. Брайс Дж. Дітріх і Метью Хейс дослідили, як символічне представлення у виступах конгресменів США слугує для конструювання політичної легітимності й ідентичності [15]. Марті П. Джордан та Джаміль С. Скотт проаналізували поширення символічної політики в США, зв'язуючи її з інтересами й політичною репрезентацією [19]. Роджер Мак-Гінті порівнював, як символи злагоди та конфлікту використовуються в постконфліктних сус-

пільствах (Північна Ірландія, ПАР) для політичного конструювання миру чи ворожнечі [21]. Джанет Макінтош розглядала символізм як когнітивний механізм, через який конструюються та легітимуються політичні порядки [22]. Чжичен Сю надав експериментальні докази того, що символи влади (наприклад мундир) генерують підпорядкування, демонструючи символічне джерело легітимної авторитетності [24]. Наукові результати та ідеї згаданих вище авторів дозволили нам виокремити та вивчити конструювання політичної реальності в символічно-технологічному вимірі.

Формулювання мети. Виходячи з вищевикладеного, метою цієї роботи є розкриття специфіки символічних технологій конструювання політичної реальності як інструментів здобуття, легітимації та реалізації політичної влади.

Виклад основного матеріалу. Символічні технології конструювання політичної реальності є системою свідомо організованих комунікативних, дискурсивних, ритуальних та репрезентаційних практик, за допомогою яких політична влада продукує, стабілізує та відтворює соціально обов'язкові інтерпретації політичного світу, продаючи їх як природні, легітимні та самоочевидні. Ці технології діють не на рівні прямого примусу чи матеріального перерозподілу, а на рівні смислотворення, де політична реальність конститується через символи, наративи, назви, образи і перформанси, що структурують сприйняття, емоції та політичну поведінку.

Методологічною основою цього дослідження виступає технологічний підхід, який дозволяє аналізувати політичні процеси крізь призму ефективності застосовуваних інструментів впливу. У межах цього підходу політичні технології ідентифікуються та класифікуються відповідно до здатності їх забезпечувати реалізацію владних цілей політичних суб'єктів за мінімальних витрат ресурсів, зусиль і часу [1; 4; 16]. Саме такий критерій ефективності уможливлює концептуалізацію символічних технологій як специфічного різновиду політичних технологій, спрямованих на смислове та образне конструювання політичної реальності.

За своєю суттю символічні технології конструювання політичної реальності функціонують як інструменти символічної влади, що розуміється як здатність нав'язувати легітимне бачення соціальної та політичної реальності шляхом монополізації процесів номіналізації, міфотворення, ритуалізації та символічної репрезентації. Через ці технології влада визначає, що є політично значущим, як інтерпретуються події, які актори сприймаються як легітимні, а які дії постають необхідними, неминучими чи морально виправданими. Таким чином, сам факт символізації стає політичним актом, перетворюючи комунікацію на керування, а інтерпретацію на домінування.

З операційної точки зору, символічні технології конструювання політичної реальності працюють шляхом інтеграції раціональних та ірраціональних форм сприйняття, поєднуючи когнітивне структурування з емоційним залученням та колективною пам'яттю. Вони конструюють стабільні символічні структури – політичні міфи, ритуали, функціональні символи та авторитетні назви, що виступають посередниками між політичними інститутами та масовою свідомістю, забезпечуючи реалізацію владних відносин без потреби в насильстві. Їхня ефективність залежить від культурного резонансу, інституційної підтримки, повторення та здатності перекладати абстрактні політичні цілі в емоційно доступні та соціально впізнавані символічні форми.

Символічні політичні технології конструювання політичної реальності можуть бути визначені як технологічно організований арсенал символічних практик, за допомогою яких політичні актори набувають та здійснюють владу, формуючи умови, за яких політична реальність сприймається, інтерпретується та приймається суспільством як легітимна.

У своїй основі символічні політичні технології конструювання політичної реальності базуються на культурно та соціально вбудованих механізмах, ґрунтуються на мові, ритуалах, наративах та інституційних практиках, що систематично формують, стабілізують і передають політично авторитетну версію того, що подається як реальне. Ці технології не лише відображають владу; вони активно її конституують, вбудовуючи політичний порядок у систему взаємопов'язаних смислів, що постає природною, необхідною та морально виправданою.

Виходячи з концептуальних положень праці Пітера Бергера і Томаса Лукмана «Соціальне конструювання реальності», символічні технології конструювання політичної реальності діють шляхом перетворення історично зумовлених практик суспільної взаємодії на об'єктивні, самоочевидні структури соціального порядку. Інакше кажучи, суспільно-договірні відносини, що знайшли втілення в законах, розподілі ролей та звичаях, під впливом таких технологій сприймаються як природні, неминучі, незмінні та незаперечні факти. Символічні технології конструювання політичної реальності досягають цього: по-перше, через об'єктивацію політичних інститутів, тобто перетворення створених людьми ролей, ієрархій і процедур на зовнішні, примусові обставини, що постають перед індивідом як непереборні; по-друге, через легітимацію цих об'єктивацій завдяки багаторівневим системам значення – від повсякденних максим до всеохопних міфологій, що роблять політичну реальність правдоподібною, зв'язною та емоційно близькою; по-третє, через інтерналізацію цієї реальності у свідомості індивідів через соціалізацію, внаслідок чого послух, вірність чи інакодумство стають питанням не просто покори, а ідентичності та екзистенційної орієнтації [8].

Ці механізми є «символічними», оскільки функціонують через знаки, мову та спільні асоціації, що виходять за межі безпосереднього досвіду для зв'язування політичної влади з більш широкими смислами – часто сакральними, історичними або науковими. Вони є «політичними», оскільки їхній первинний ефект полягає у визначенні того, хто має право правити, хто має коритися і яким цілям має слугувати колективне життя. І вони є «технологіями», оскільки є відтворюваними, інституалізованими та стратегічно впроваджуваними практиками – не спонтанними культурними випромінюваннями, а інструментами, відточуваними з часом для підтримання чи трансформації влади.

У своїй основі символічні технології конструюють правдоподібний всесвіт смислів, у якому політичне домінування постає не як довільна сила, а як природний вияв космічного порядку, історичної долі, морального закону чи раціональної необхідності. Їхня ефективність залежить не від істини, а від правдоподібності, що соціально підтримується, – безперервного відтворення їхніх реальності через комунікацію, ритуали, освітні практики та придушення або переінтерпретацію альтернатив.

Однією з основоположних символічних технологій конструювання політичної реальності є політична міфологізація. Вона є архаїчним, але надзвичайно стійким інструментом легітимації, спрямованим на впорядкування, наділення смислом та ієрархічну організацію соціального світу з метою здобуття, утримання й реалізації влади. Її суть полягає в тому, що міф, виступаючи архаїчною формою легітимації взагалі, перетворює хаос у космос, створюючи можливість осягнення світу як якогось організованого цілого [2; 3]. Це досягається через образно-символічне визначення реальності, яке не лише пояснює світ, а й надає йому ціннісну структуру: міф присвоює цінності, подає організацію космічного та соціального порядку за ієрархічно-ціннісним принципом [Там само], встановлюючи розподіл на священне й несвященне, легітимне й маргінальне. Саме цей принцип міститься в основі дії міфологізації: вона легітимує владу, надаючи їй сакральне обґрунтування, коли, наприклад, «фараони вважались нащадками верховного бога Ра, з рук якого вони отримували владу над країною» [2]. У сучасних умовах, хоча міф втратив свій явно сакральний статус, він залишається дієвим, бо «приймається як істина певною соціальною спільнотою, має достатній авторитет, парадигмальне значення як модель реальності та зразок для її виправлення» [Там само]. Ефективність міфологізації визначається не раціональною переконливістю, а здатністю впливати на уяву, емоції й віру: «Міфи націлені на уяву, вони покликані вразити, здивувати, очарувати та підкорити її» [Там само]. Віра в міф зростає завдяки довірі до його трансляторів, які володіють «легітимаційним

капіталом» – соціальним визнанням, авторитетом, харизмою. Дефіцит смислу «знищує будь-яку владу, делегітимує її», тому головне завдання легітимізаційної політики – «наповнити лакуни смислового універсуму необхідним змістом» [2]. Міф, таким чином, є не просто розповіддю, а «повідомленням», яке, за словами Ролана Барта, «може бути листом або зображенням; і письмова мова, а також фотографія, кінематограф, репортаж, спортивні змагання, видовища, реклама можуть бути матеріальними носіями міфічного повідомлення» [7]. Міфологізація працює як інструмент влади, бо вона «систематизує смисловий універсум соціального цілого, розподіляючи значення та надаючи смисл як індивідуальним, так і колективним суб'єктам суспільних відносин», чим формує новий «легітимізаційний порядок як систему визнаних соціальних зразків та норм поведінки» [2].

Однією з символічних технологій конструювання політичної реальності є технологія конструювання проблем – це стратегічне позначення соціальних умов як «проблем» для виправдання втручань, що зберігають або розширюють інтереси еліти. Як пише Мюррей Едельман у книзі «Конструювання політичного спектаклю», «проблеми входять у дискурс і, отже, в існування як підкріплення ідеологій, а не просто тому, що вони існують або тому, що вони важливі для добробуту» [16]. Подаючи бідність, злочинність або безробіття як моральні або технічні дилеми, а не системні несправедливості, режими відволікають критику від інституційних структур і перетворюють нерівність на індивідуальну невдачу. Конструювання проблем є особливо потужним, коли воно перетворює шкоду на користь: «Проблема для одних є вигодою для інших; вона збільшує вплив останньої групи» [Там само].

Тісно пов'язаною з конструюванням проблем є символічна технологія вигадування криз, що перетворює буденні або хронічні умови на гострі надзвичайні ситуації, що вимагають підпорядкування й жертв. Різниця між проблемою і кризою є не емпіричною, а риторичною: «Криза, як і всі новини, є витвором мови, що використовується для її опису; поява кризи є політичним актом, а не визнанням факту» [Там само]. За допомогою драматичного перебільшення, влада розширює виконавчі повноваження, придушує інакомислення та легітимує витрати, які непропорційно обтяжують певні соціальні групи.

Не менш важливою символічною технологією є конструювання ворога – дискурсивне вигадування внутрішніх або зовнішніх антагоністів, чия нібито злоба об'єднує коаліції та виправдовує репресії. Мюррей Едельман відрізняє ворогів від простих супротивників: «Вороги характеризуються вродженою рисою або набором рис, які позначають їх як злих, аморальних, викривлених або патологічних... Мета – знищити супротивника» [Там само]. Образ ворога в політиці – це не стільки реальна загроза, скільки функціональний символ-

конденсатор, який перетворює складні соціальні страхи (перед занепадом, несправедливістю, невизначеністю) на єдину, легітимовану для ненависті фігуру. Він існує в режимі стратегічної амбівалентності (друг / ворог), що дозволяє владі ситуативно маніпулювати ним для стабілізації власних ідеологічних наративів і згуртування суспільства навколо «спільної загрози».

Значущою символічною технологією конструювання політичної реальності є містифікація лідерства, драматургічне піднесення політичних діячів до взірців компетентності, чесноти або рішучості – незалежно від результатів політики. Лідери є не стільки агентами змін, скільки «знаками компетентності, зла, націоналізму, майбутніх обіцянок та інших чеснот і пороків» [16], основною функцією яких є «надання сенсу заплутаному політичному світу» [Там само]. Їхня ефективність залежить не від результативності, а від виступу: «Лідер повинен бути сконструйований як новатор, який бере на себе відповідальність, а в разі невдачі – як жертва непереборних перешкод» [Там само]. Навіть невдача може підвищити авторитет: «Фіаско в Затоці Свиней у 1961 році підвищило популярність президента Кеннеді», продемонструвавши, як містифікація лідерства перетворює некомпетентність на мужність за допомогою алхімії наративу [Там само].

Іншою ключовою символічною технологією конструювання політичної реальності є підміна рішень жестами, коли замість суттєвих заходів пропонуються символічні дії – закони, саміти, фотосесії. Ці жести як рішення створюють ілюзію реагування. Такі жести мають успіх, оскільки «нечітка мова є ознакою і сприяє переговорам», дозволяючи елітам заспокоїти невдоволення, не змінюючи відносин влади [Там само].

Ефективною є така символічна технологія конструювання політичної реальності як переписування історії. Вона діє як ретроактивний наративний інструмент, який переосмислює минулі події, щоб легітимувати сучасну владу. Лідери «перевинаходять майбутнє, у якому військова міць гарантує мир», а поразки переосмислюються як благородні жертви: «Військові поразки... часто сприймалися як прояви мужності та рішучості лідерів». Переписування історії гарантує, що «минуле і майбутнє, які люди конструюють, неминуче стають раціоналізаціями їх сучасного соціального світу» [Там само], тим самим натуралізуючи статус-кво як долю.

Ефективність символічних технологій походить від їхнього глибокого резонансу з життєвим досвідом, матеріальним становищем і психічними потребами. Вони досягають успіху, коли торкаються досвіду своєї аудиторії, пропонуючи цілісні ідентичності в нецілісному світі. Політична мова є політичною реальністю; не існує іншої, що стосується значення подій для акторів та глядачів. Таким чином, політичне видовище триває – не тому,

що в нього вірять, а тому, що воно проживається, постійно реконструюється публікою, яка, приймаючи його умови, стає одночасно аудиторією та автором власного підкорення.

Символічні технології конструювання політичної реальності є найпотужнішими, коли вони є двоякими – що одночасно діють на рівні людських та владних відносин. Вони використовують двозначність, чинять опір раціональній критиці («не можна сперечатися з ритуалом») і діють «зсередини» через нав'язування моральних імперативів, а не зовнішнього примусу. Їхній успіх залежить не від логічної узгодженості, а від емоційного резонансу, повторюваності та здатності надавати особливим інтересам універсального або вічного характеру.

Як зазначає Абнер Коен, нормативні символи «за своєю суттю є двозначними, задовольняючи як екзистенційні, так і політичні цілі» [11]. Вони містифікують, навіть коли мобілізують, заспокоюють, навіть коли контролюють. І саме ця подвійна функція – поєднання душевних прагнень та стратегій – робить символічні технології тихими двигунами політичної реальності.

У складному механізмі політичного життя символічні технології для конструювання політичної реальності слугують фундаментальними інструментами для здобуття, легітимації та здійснення влади. Ці технології діють не шляхом безпосередньої зміни матеріальних умов, а шляхом формування сприйняття, емоцій та колективних переконань для підтримки або трансформації політичного порядку. Їхня суть полягає в здатності ущільнювати складні реалії – або створювати нові – в емоційно резонансні форми, які оминають раціональний аналіз і мобілізують лояльність або покірність.

Важливу роль у конструюванні та збереженні незмінності основ політичної реальності відіграє символічна технологія заспокоєння. Вона діє шляхом надання широкій громадськості емоційно задовільних жестів, які створюють враження ефективності уряду та морального порядку, при цьому практично не змінюючи реального розподілу матеріальних благ. Її принцип полягає у відволіканні уваги за допомогою емоцій: заспокоєння незгоди не реформами, а ритуалами. Політичний процес зазвичай працює для того, щоб надати відчутні вигоди організованим інтересам, одночасно забезпечуючи символічне заспокоєння широкої громадськості. Такі символічні дії, однак, піднімають довіру громадськості та сприяють покірності умовам, що підтримують політичний порядок [Там само].

Технологія символічного заспокоєння є найефективнішою, коли вона спирається на символи високого порядку легітимності, такі як «свобода» або «закон і порядок», значення яких є достатньо розмитим, щоб вмістити різноманітні інтерпретації, але емоційно достатньо сильним, щоб об'єднати настрої.

Не менш дієвою для конструювання політичної реальності є символічна технологія мобілізації за допомогою конденсаційних образів. Ця технологія активує колективні дії шляхом використання емоційно насичених, когнітивно неоднозначних символів – тих, що М. Едельман називає конденсаційними символами [16], – які функціонують як «плями Роршаха» [20], дозволяючи різним групам проєктувати свої власні прагнення на основі об'єднальних символів. Чим більшою і різноманітнішою є виборча база політичного руху, тим більш розмитими й неточними, ймовірно, будуть його об'єднальні символи і гасла [10].

«Чорна сила», «мовчазна більшість» або «антисемітизм» – це не політичні програми, а емоційні тригери. Їхня ефективність базується не на інформаційній чіткості, а на високій валентності плюс низькому когнітивному змісті, що забезпечує об'єднальну селективність: «...члени маси сходяться на спільному об'єкті через індивідуальну привабливість для кожного з них окремих характеристик цього об'єкта» [Там само]. Ця технологія базується на емоційному резонансі, а не раціональному консенсусі.

Влада здійснюється шляхом визначення, хто належить до порядку, а хто йому загрожує. Символічна технологія диференціації та встановлення кордонів будує політичну реальність шляхом визначення символічних кордонів – позначення опонентів як зовнішніх агітаторів, іноагентів, пособників ворога – тим самим делегітимуючи інакомислення та звужуючи сферу прийнятного дискурсу.

На відміну від об'єднальних символічних технологій, символічна технологія диференціації та встановлення кордонів підсилює солідарність всередині групи через протистояння. Її ефективність зростає зі збільшенням соціальної дистанції: чим менше контактів між групами, що конфліктують, тим більша залежність від символів з низькою змістовністю та високим емоційним зарядом [Там само]. Вона діє не шляхом включення, а шляхом виключення – і морального осуду.

Для конструювання політичної реальності важливою також є технологія побудови символічного політичного порядку через створення наративів – великих історико-культурних історій, які апелюють до глибинної ментальної пам'яті народів, їхніх міфів, цінностей і колективних травм. Такі наративи створюють символічно-смыслову зброю, яка обґрунтовує легітимність чинної влади та демонізує опозицію. На думку Ю. Калиновського і С. Жданенко, цивілізаційно-ціннісні наративи відтворюють ментально-історичну (цивілізаційно-культурну) пам'ять народів, що посилює аргументаційну та емоційну базу легітимізаційного процесу [5]. Ефективність цієї технології визначається її здатністю вкорінюватися в культурний код аудиторії, використовуючи стереотипи, що вже існують, чи ностальгію.

Сучасна політична влада втілюється не лише через право чи економіку, а через конструювання символічної політичної реальності, у якій наратив, емоція та міф зливаються в єдиний інструмент управління свідомістю. Ефективність цих технологій визначається не їхнього логічною переконливістю, а глибиною проникнення в культурну пам'ять, умінням говорити мовою цільової аудиторії та здатністю створювати альтернативні універсуми.

Висновки. Символічні технології конструювання політичної реальності постають як цілісний і водночас диференційований інструментарій здобуття, легітимації та здійснення влади, дія якого розгортається не на рівні прямого примусу чи матеріального розподілу ресурсів, а в площині смислів, образів і колективних уявлень. Їх принципова особливість полягає в тому, що вони не відображають політичну реальність, а продукують її, формуючи та закріплюючи соціально обов'язкові інтерпретації політичного світу як природні, самоочевидні й незаперечні. До базових символічних технологій належать: політична міфологізація (діє через упорядкування хаотичної соціальної дійсності, через надання їй образно-ціннісної структури), технологія ритуалізації політики (реалізується через формалізовані дії, церемонії та символічні перформанси влади), символічні технології конструювання проблем і криз (діють через стратегічне подання певних соціальних умов як загрозливих або надзвичайних), технологія конструювання ворога (створення символічного образу внутрішнього або зовнішнього «іншого», який уособлює загрозу порядку), технологія містифікації лідерства (конструює політичних діячів не як ефективних адміністраторів, а як знаки компетентності, рішучості чи моральної вищості).

До допоміжних символічних технологій належать технології символічного заспокоєння та підміни рішень жестами (замість структурних змін вони пропонують емоційно насичені, але політично порожні дії: декларації, саміти, символічні закони), технології переписування історії та побудови наративів (ретроактивно переосмислюють минуле для виправдання сучасного політичного порядку).

Ефективність символічних технологій конструювання політичної реальності визначається сукупністю чинників: культурним резонансом, емоційною насиченістю, інституціоналізацією, повторюваністю та здатністю інтегрувати раціональні й ірраціональні елементи сприйняття. Вони відрізняються за способом дії – від включення й мобілізації до виключення та заспокоєння, – але об'єднані спільною логікою: перетворення смислу на ресурс влади. Саме тому символічні технології виступають фундаментальним виміром сучасної політики, у якому влада здійснюється передусім через конструювання того світу, що сприймається як реальний.

ЛІТЕРАТУРА

1. Висоцький О. Ю. Легітимаційні технології в міжнародних відносинах. *Грані : наук.-теор. альманах*. 2017. № 20 (10). С. 98–104. doi: <https://doi.org/10.15421/1717138>.
2. Висоцький О. Ю. Міф як інструмент легітимаційної політики. *Вісник Дніпропетровського університету. Філософія. Соціологія. Політологія*. 2006. Вип. 13. С. 241–249. URL: <http://www.dmeti.dnepropetrovsk.ua/file/56.doc> (дата звернення: 28.12.2025).
3. Висоцький О. Ю. Міфологізація та сакралізація як технології легітимації політичної влади. *Гілея*. 2013. № 66. С. 611–620. URL: <http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=85> (дата звернення: 28.12.2025).
4. Висоцький О. Ю. Технологічний підхід та його значення в дослідженні легітимації політичної влади. *Гілея*. 2012. № 62. С. 608–616. URL: <http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=81> (дата звернення: 28.12.2025).
5. Калиновський Ю. Ю., Жданенко С. Б. Роль цивілізаційно-ціннісних наративів у глобальному інформаційному протиборстві. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2023. № 3 (58). С. 23–38. doi: <https://doi.org/10.21564/2663-5704.58.285630>.
6. Bağçeci H. Cultural Instruments of Legitimacy in Constitutionalization: Constituent Power Through Ceremony, Ritual, and Symbol. *Law, Culture and the Humanities*. 2025. doi: <https://doi.org/10.1177/17438721251389430>.
7. Barthes R. *Mythologies* / translated from the French by Richard Howard and Annette Lavers. New York : Hill and Wang, 2012. xii, 274 p.
8. Berger P. L., Luckmann T. *The social construction of reality: a treatise in the sociology of knowledge*. London : Penguin P., 1967. 249 p.
9. Burnier D. Constructing Political Reality: Language, Symbols, and Meaning in Politics. *Political Research Quarterly*. 1994. Vol. 47, № 1. P. 239–253. doi: <https://doi.org/10.1177/106591299404700113>.
10. Cobb R. W., Elder C. D. The Political Uses of Symbolism. *American Politics Quarterly*. 1973. Vol. 1, № 3. P. 305–338. doi: <https://doi.org/10.1177/1532673X7300100302>.
11. Cohen A. Political Symbolism. *Annual Review of Anthropology*. 1979. Vol. 8. P. 87–113. URL: <https://www.jstor.org/stable/2155615> (дата звернення: 28.12.2025).
12. Coleman R., Overgaard C. S. B. Seeing «Us» and «Them»: How Political Symbols Polarize Through Anger, Anxiety, and Enthusiasm. *Mass Communication & Society*. 2025. Vol. 28, № 1. P. 130–153. doi: <https://doi.org/10.1080/15205436.2024.2313082>.
13. Danziger R. The democratic king: The role of ritualized flattery in political discourse. *Discourse & Society*. 2021. Vol. 32, № 6. P. 645–665. doi: <https://doi.org/10.1177/09579265211023224>.

14. Devia Acevedo E. D. Between Symbols and Power: The Construction of Political Narratives Through Visual Culture in Social Networks. *Visual Review. International Visual Culture*. 2024. № 16 (8). P. 43–65. doi: <https://doi.org/10.62161/revvisual.v16.5378>.
15. Dietrich B. J., Hayes M. Symbols of the Struggle: Descriptive Representation and Issue-Based Symbolism in US House Speeches. *The Journal of Politics*. 2023. Vol. 85, № 4. P. 1368–1384. doi: <https://doi.org/10.1086/723966>.
16. Edelman M. Constructing the political spectacle. Chicago : University of Chicago Press, 1988. 137 p.
17. Edelman M. Politics as symbolic action; mass arousal and quiescence. Chicago : Markham Pub. Co., 1971. 188 p.
18. Edelman M. The symbolic uses of politics. Urbana, University of Illinois Press, 1964. 201 p.
19. Jordan M. P., Scott J. S. The Spread of Symbolic Policies: Juneteenth, Interests, and Representation in the U. S. States. *Political Research Quarterly*. 2025. Vol. 78, № 4. P. 1286–1301. doi: <https://doi.org/10.1177/10659129251355262>.
20. Lane R. Political Thinking and Consciousness. Chicago : Markham, 1969. x, 348 p.
21. Mac Ginty R. The political use of symbols of accord and discord: Northern Ireland and South Africa. *Civil Wars*. 2001. Vol. 4, № 1. P. 1–21. doi: <https://doi.org/10.1080/13698240108402461>.
22. McIntosh J. Symbolism, Cognition, and Political Orders. *Science & Society: A Journal of Marxist Thought and Analysis*. 1998. Vol. 62. № 4. P. 557–568. doi: <https://doi.org/10.1177/003682379806200404>.
23. Vysotskyi O. National Security Technologies in the Domestic and Foreign Policy of the State. *Scientific and Theoretical Almanac Grani*. 2023. № 26 (3). P. 126–133. doi: <https://doi.org/10.15421/172358>.
24. Xu Z. Obedience to the symbol of authority: Experimental evidence on the symbolic source of legitimate authority. *European Journal of Political Economy*. 2023. Vol. 78. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2022.102354>.

REFERENCES

1. Vysotskyi, O.Yu. (2017). Lehitymatsiyni tekhnolohiyi v mizhnarodnykh vidnosynakh. *Naukovo-teoretychnyy almanakh Hrani – Scientific and Theoretical Almanac Grani*, 20(10), 98–104. doi: <https://doi.org/10.15421/1717138> [in Ukrainian].
2. Vysotskyi, O. (2006). Mif yak instrument lehitymatsiinoi polityky. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Filosofii. Sotsiologii. Polytolohii – Bulletin of Dnipropetrovsk University. Philosophy. Sociology. Political science*, issue 13, 241–249. URL: <http://www.dmeti.dnepropetrovsk.ua/file/56.doc> [in Ukrainian].
3. Vysotskyi, O.Yu. (2013). Mifolohizatsiia ta sakralizatsiia yak tekhnolohii lehitymatsii politychnoi vlady. *Hyleia – Gileya*, 66, 611–620. URL: <http://gileya.org/index.php?n=g=library&cont=long&id=85> [in Ukrainian].

4. Vysotskyi, O. Yu. (2012). Tekhnolohichniy pidkhid ta yoho znachennia v doslidzhenni lehitymatsii politychnoi vlady. *Hyleia – Gileya*, 62, 608–616. URL: <http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=81> [in Ukrainian].
5. Kalynovskyi, Yu., Zhdanenko, S. (2023). Rol tsyvilizatsiyno-tsynnisnykh naratyviv u hlobalnomu informatsiinomu protyborstvi. *Visnyk NYYU imeni Yaroslava Mudroho. Serii: Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiolohiia – The Bulletin of Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Philosophy, philosophies of law, political science, sociology*, 3(58), 23–38. doi: <https://doi.org/10.21564/2663-5704.58.285630> [in Ukrainian].
6. Bağçeci, H. (2025). Cultural instruments of legitimacy in constitutionalization: Constituent power through ceremony, ritual, and symbol. *Law, Culture and the Humanities*. doi: <https://doi.org/10.1177/17438721251389430>
7. Barthes, R. (2012). *Mythologies* (R. Howard & A. Lavers, Trans.). Hill and Wang.
8. Berger, P.L., & Luckmann, T. (1967). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Penguin Books.
9. Burnier, D. (1994). Constructing political reality: Language, symbols, and meaning in politics. *Political Research Quarterly*, 47(1), 239–253. doi: <https://doi.org/10.1177/106591299404700113>
10. Cobb, R.W., & Elder, C.D. (1973). The political uses of symbolism. *American Politics Quarterly*, 1(3), 305–338. doi: <https://doi.org/10.1177/1532673X7300100302>
11. Cohen, A. (1979). Political symbolism. *Annual Review of Anthropology*, 8, 87–113. doi: <https://www.jstor.org/stable/2155615>
12. Coleman, R., & Overgaard, C. S. B. (2025). Seeing «us» and «them»: How political symbols polarize through anger, anxiety, and enthusiasm. *Mass Communication & Society*, 28(1), 130–153. doi: <https://doi.org/10.1080/15205436.2024.2313082>
13. Danziger, R. (2021). The democratic king: The role of ritualized flattery in political discourse. *Discourse & Society*, 32(6), 645–665. doi: <https://doi.org/10.1177/09579265211023224>
14. Devia Acevedo, E.D. (2024). Between symbols and power: The construction of political narratives through visual culture in social networks. *Visual Review. International Visual Culture Review*, 16(8), 43–65. doi: <https://doi.org/10.62161/revvisual.v16.5378>
15. Dietrich, B.J., & Hayes, M. (2023). Symbols of the struggle: Descriptive representation and issue-based symbolism in US House speeches. *The Journal of Politics*, 85(4), 1368–1384. doi: <https://doi.org/10.1086/723966>
16. Edelman, M. (1988). *Constructing the political spectacle*. University of Chicago Press.
17. Edelman, M. (1971). *Politics as symbolic action: Mass arousal and quiescence*. Markham Publishing.
18. Edelman, M. (1964). *The symbolic uses of politics*. University of Illinois Press.
19. Jordan, M.P., & Scott, J.S. (2025). The spread of symbolic policies: Juneteenth, interests, and representation in the U. S. states. *Political Research Quarterly*, 78(4), 1286–1301. doi: <https://doi.org/10.1177/10659129251355262>
20. Lane, R. (1969). *Political thinking and consciousness*. Markham Publishing.

21. Mac Ginty, R. (2001). The political use of symbols of accord and discord: Northern Ireland and South Africa. *Civil Wars*, 4(1), 1–21. doi: <https://doi.org/10.1080/13698240108402461>
22. McIntosh, J. (1998). Symbolism, cognition, and political orders. *Science & Society: A Journal of Marxist Thought and Analysis*, 62(4), 557–568. doi: <https://doi.org/10.1177/003682379806200404>
23. Vysotskyi, O. (2023). National security technologies in the domestic and foreign policy of the state. *Scientific and Theoretical Almanac Grani*, 26(3), 126–133. doi: <https://doi.org/10.15421/172358>
24. Xu, Z. (2023). Obedience to the symbol of authority: Experimental evidence on the symbolic source of legitimate authority. *European Journal of Political Economy*, 78. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2022.102354>

Burchak Anton Yulianovych, Ph. D. Student of the Department of Political Science, Sociology and Public Administration, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine

SYMBOLIC TECHNOLOGIES FOR CONSTRUCTING POLITICAL REALITY

The peculiarities and characteristic features of symbolic technologies as effective tools for constructing political reality have been studied. Their principles of operation and mechanisms of influence are revealed. It has been found that these technologies operate through repetition, emotional appeal, and interpretive flexibility, strengthening legitimacy and inspiring collective action in the symbolic-political space.

Keywords: political symbols, political power, mythologization, political technologies, technological approach, legitimization, constructing political reality

